

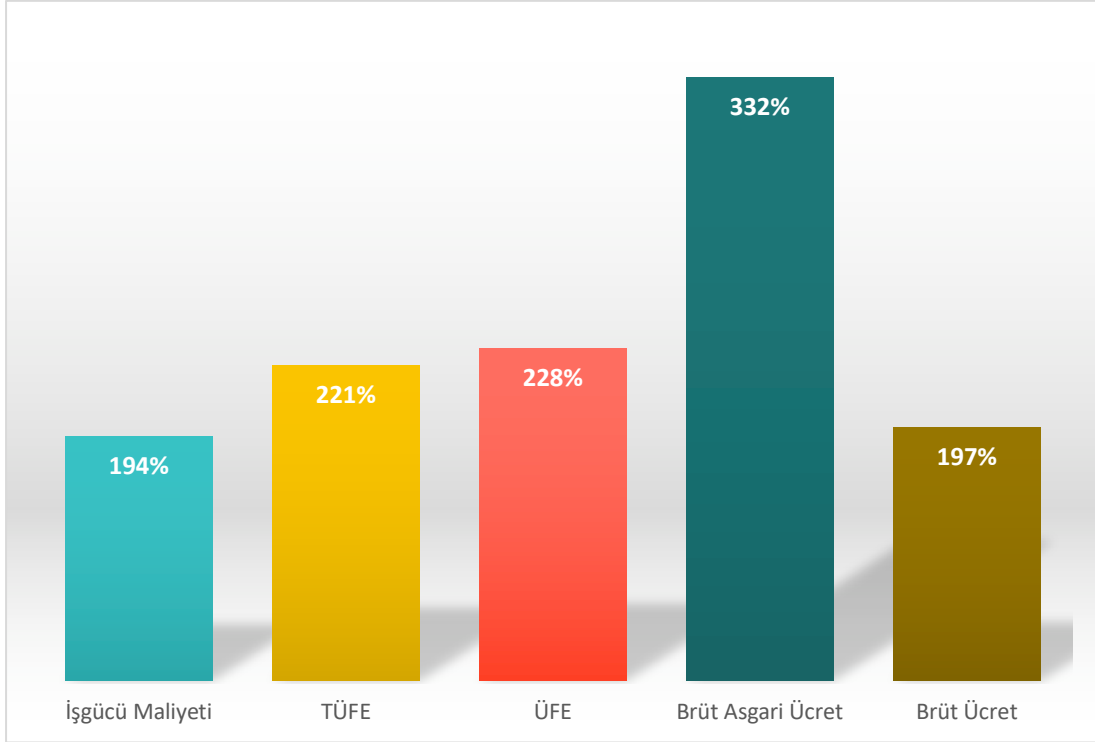
DiSKAR

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU ARAŞTIRMA MERKEZİ

ARAŞTIRMA
BÜLTENİ

ÜCRETLER ENFLASYONUN ALTINDA! ORTALAMA ÜCRET-ASGARİ ÜCRET MAKASI KAPANIYOR!

Grafik 1: Tüketici Fiyat Endeksi, Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi, Brüt Asgari Ücret, Brüt Ücret ve İşgücü Maliyeti Artış Oranları (Yüzde) (2012-2020)

Kaynak: TÜİK İşgücü Maliyeti Araştırması, 2021-2017-2013.2; TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi, Aralık 2012-2016-2020; ÇSGB, Brüt Asgari Ücret. DiSK-AR tarafından hesaplanmıştır.

- ✓ 2012-2020 arasında brüt ücretler yüzde 197 artarken TÜFE yüzde 221 oranında arttı.
- ✓ Ücretler resmi enflasyonun altında kaldı.
- ✓ 2012'de ortalama ücret asgari ücretin 2,3 katı iken, 2020'de 1,4 katına geriledi.
- ✓ Sendikalı ve toplu iş sözleşmesinden yararlanan işçilerin aylık ortalama brüt kazancı diğer işçilerden yüzde 62 daha fazla.

ORTALAMA ÜCRET ARTIŞI RESMİ ENFLASYONUN ALTINDA KALDI

TÜİK, 2020 yılına ait İşgücü Maliyeti istatistiklerini 24 Aralık 2021 tarihinde yayımladı. 2012 yılında 2.053 TL olan brüt ortalama ücret 2020 yılında 4.050 TL olarak açıklandı. 2012 ve 2020 arasındaki 8 yılda tüketici fiyatları yüzde 221 artarken aylık ortalama brüt ücret ise yüzde 197 arttı (Grafik 1). Böylece ücretlerdeki artış fiyat artış oranının yaklaşık 25 puan altında kaldı. Diğer bir ifadeyle aylık ortalama brüt ücretler enflasyonun altında kalmış oldu.

Benzer bir gelişme işgücü maliyetlerinde de söz konusu oldu. 2012-2020 arasında işgücü maliyetleri yüzde 194 artarken üretici fiyatları yüzde 228 arttı (Grafik 1). İşgücü maliyetleri artışı üretici fiyat artışlarının 34 puan altında kaldı. Böylece işgücü maliyeti diğer üretici maliyetlerinden daha az arttı.

ASGARİ ÜCRET ORTALAMA ÜCRET HALİNE GELİYOR

Asgari Ücret Gerçeği 2022 Araştırması'nda¹ da belirttiğimiz gibi TÜİK tarafından yayımlanan işgücü maliyeti verileri ortalama ücretlerin asgari ücrete giderek yaklaştığını bir kez daha doğruladı.

2012 yılında aylık ortalama 2.053 TL olan brüt ücret 2016 yılında 3.106 TL ve 2020 yılında 4.050 TL oldu. 2012 yılında 887 TL olan brüt asgari ücret ise 2016 yılında 1.647 TL ve 2020 yılında ise 2.943 TL oldu. 2012 yılında ortalama aylık brüt ücretler asgari ücretin 2,3 katıydı. 2016 yılında 1,9 ve 2020 yılında ise 1,4 kata geriledi (Tablo 1). Başka bir deyişle asgari ücret ile diğer ücretler arasındaki fark azaldı.

Tablo 1: Aylık Ortalama Brüt Ücret ile Brüt Asgari Ücret (TL) (2012-2016-2020)

	Brüt Asgari Ücret (TL)	Ortalama Aylık Brüt Ücret (TL)	Brüt Ücret Asgari Ücretin Kaç Katı?
2012	887	2.053	2,3
2016	1.647	3.106	1,9
2020	2.943	4.050	1,4

Kaynak: TÜİK İşgücü Maliyeti Araştırması, 2021-2017-2013.2; ÇSGB, Brüt Asgari Ücret. DİSK-AR tarafından hesaplanmıştır.

2012 ile 2020 arasındaki 8 yıllık dönemde ortalama aylık brüt ücret yüzde 197 ve brüt asgari ücret ise yüzde 332 oranında arttı (Grafik 1). Ortalama ücret artışları asgari ücret artışının oldukça altında kaldı. Diğer ücretlerin asgari ücretten daha az artırılması asgari ücret ile diğer ücretler arasındaki makasın daralmasına sebep oluyor. Böylece asgari ücret en az ücret değil, ortalama ücret haline geliyor.

¹ DİSK-AR (2021), *Asgari Ücret Gerçeği 2022 Araştırması*, İstanbul. <http://arastirma.disk.org.tr/?p=7995>.

ORTALAMA ÜCRET BAZI SEKTÖRLERDE ASGARİ ÜCRETİN ALTINDA

TÜİK verilerine göre bazı sektörlerde ortalama brüt ücretler brüt asgari ücretin altında kalıyor. Aylık ortalama brüt ücret ekonomik faaliyet türüne göre farklılık gösteriyor. 2020 yılı verilerine göre finans ve sigorta sektörü çalışanlarının ortalama aylık brüt ücreti 10.164 TL iken konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde çalışan işçilerin aylık ortalama brüt ücreti 2.109 TL’de kalıyor. Böylece konaklama ve yiyecek hizmeti işçilerinin aylık ortalama brüt ücreti asgari ücretin 834 TL altına geriliyor. Bu fark inşaat 623 TL, gayrimenkul faaliyetlerinde 71 TL ve diğer hizmet faaliyetlerinde 13 TL’dir. Toptan ve perakende sektöründeki ortalama brüt ücretler asgari ücretten sadece 286 TL daha fazladır (Tablo 2).

Tablo 2: Ekonomik Faaliyete Göre Aylık Ortalama Brüt Ücret ve Brüt Asgari Ücret ile Farkı (TL) (2020)

	Aylık Ortalama Brüt Ücret (TL)	Aylık Ortalama Brüt Ücret ile Brüt Asgari Ücret Arasındaki Fark
Madencilik ve Taş Ocakçılığı (*)	5.572	2.629
İmalat	3.999	1.056
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	6.626	3.683
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	5.560	2.617
İnşaat	2.320	-623
Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	3.229	286
Ulaştırma ve Depolama	3.607	664
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2.109	-834
Bilgi ve İletişim	7.776	4.833
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	10.164	7.221
Gayrimenkul Faaliyetleri	2.872	-71
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	3.754	811
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	3.397	454
Eğitim	5.599	2.656
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	6.264	3.321
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor	7.331	4.388
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2.930	-13

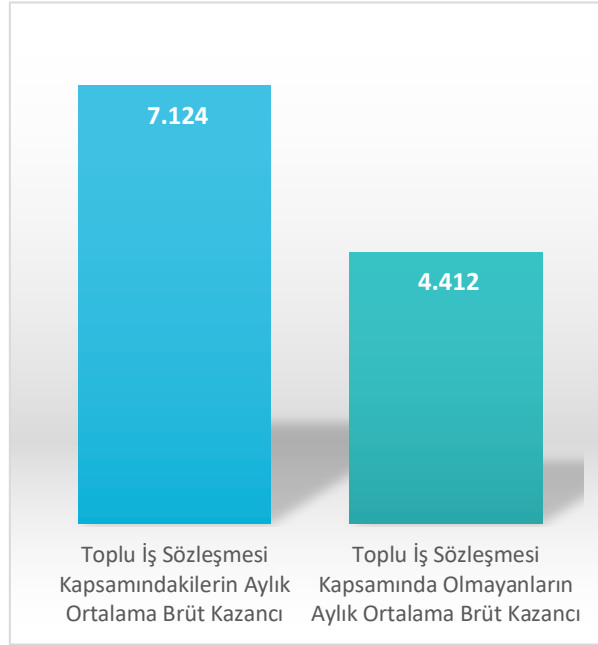
Kaynak: TÜİK İşgücü Maliyeti Araştırması, 2021; ÇSGB, Brüt Asgari Ücret. DİSK-AR tarafından hesaplanmıştır.

(*) Madencilik ve taş ocakçılığı işkolundaki fark yer altında çalışan işçilerin çift asgari ücret almasından kaynaklanıyor (6552 sayılı Kanun).

SENDİKALI VE TOPLU SÖZLEŞMELİ İŞÇİ ÜCRETLERİ DAHA YÜKSEK

TÜİK'e göre toplu iş sözleşmesi (TİS) kapsamında olanların aylık ortalama brüt kazançları diğer işçilere göre daha yüksektir. TÜİK'e göre toplu iş sözleşmesi olmayan işçilerin aylık ortalama brüt kazancı 4.412 TL iken TİS kapsamında çalışan işçilerin aylık ortalama brüt kazançları 7.124 TL'yi bulmaktadır (Grafik 2). Böylece TİS kapsamında çalışan işçilerin aylık ortalama brüt kazancı TİS kapsamında olmayan işçilerinkinden yüzde 61,5 fazladır. Bu durum sendikalaşmanın yararını açık biçimde ortaya koymaktadır.

Grafik 2: Toplu İş Sözleşmesi Kapsamında Olma Durumuna Göre Aylık Brüt Kazanç (TL) (2020)

Kaynak: TÜİK İşgücü Maliyeti Araştırması, 2021. DİSK-AR tarafından hesaplanmıştır.